

ПРИСУСТВО ВИРУСА У ПОВРЉУ У 2016 ГОДИНИ

У усевима паприке, парадајза, краставаца, тиквица, лубеница и диња регистровани су симптоми присуства различитих врста вируса, утврђено је присуство следећих вируса:

- Вирус мозаика краставца (Cucumber mosaic virus-CMV)
- Вирус мозаика луцерке (Alfalfa mosaic virus-AMV)
- Вирус бронзавости парадајза (Tomato spotted wilt virus-TSWV)

У највећем броју узорка регистровано је присуство вируса мозаика краставца (CMV), који је детектован у узорцима паприке, парадајза, краставаца, тиквица, диња и лубеница. Вирус мозаика луцерке (AMV) регистрован је у узорцима паприке, а вирус бронзавости парадајза (TSWV) у узорцима паприке и парадајза,

МАТИЧНИ ЛИСТ ОВЦЕ												
Телур бр.:	12345/85	ID бр.:	3456345678	НБ бр.:	678901	РБ бр.:	S12345678x					
Раса:	Merino	Родена:	01.05.85	Тип родња:	J							
Изућана:	Razlog izučanja											
Опас:	Опасна стања											
Одржава:												
Уласник:												
РАЗВОЈ ТЕЛЕ СМЕ МАСЕ НОБ												
Родња:	3,8	С(2) 30 дана (кг)	5,0	Одлучавање (кг)	9,0							
ТЕЛЕ СМЕ МЕРЕ ПРИ ПРВОЈ ОПЛОДНИ И УЗРАСТУ ОД 3 ГОДИНЕ												
Година	Висина претега (см)	Дужина тела (см)	Синка (см)	Дужина опаша (см)	Синка валице (см)	Опан (см)	Телена мрежа (см)	Бела вала (см)	Дужина вала (см)	Белтер (рогов)	Класа	
1913	50	98	35	40	180	38	6,3	45	beta	5,0	beta	1A
ПОРЕКЛО												
ОТАЦ		О.О.		О.О.О.		Тел. маса:						
Тел. бр.:	12337	Тел. бр.:		Тел. бр.:	987	Породи:						
ID:	9878987	ID:		ID:		Матери:						
НБ:	4060406	НБ:		НБ:		Врста:						
РБ:	321102121	Наса:		Тел. маса:		Породи:						

Може се кренути од „нулте животиње“, ован кога имају мора по проценама среучњака бити у типу расе. Прво јарење или јагњење, потомци од наведеног нултог стада улазе у регистар али морају да напуне 15 месеци, и добијају РБ број. Када се то грло ојари или ојагњи, а на њега се мора пустити јарац или ован са педигреом и папирима, добија се грло које може добити ХБ број и бити уматичено грло за које се могу користити сви државни бенефити

Веома важно је да се на газдинству води Регистар говеда на газдинству који може да се води у писаној, али исто тако и у електронској форми.

САДРЖАЈ

ВОЋАРСТВО И ВИНОГРАДАРСТВО

ПРАВИЛНА САДЊА ВОЋА

-----Тонић Дејан

Страна 3-4

СТОЧАРСТВО

МАТИЧЕЊЕ ГРЛА

-----Петровић Душка

Страна..... 4-7

ПИС

ПРИСУСТВО ВИРУСА У ПОВРЋУ У 2016 ГОДИНИ

----- Јовић Снежана

Страна 7-8

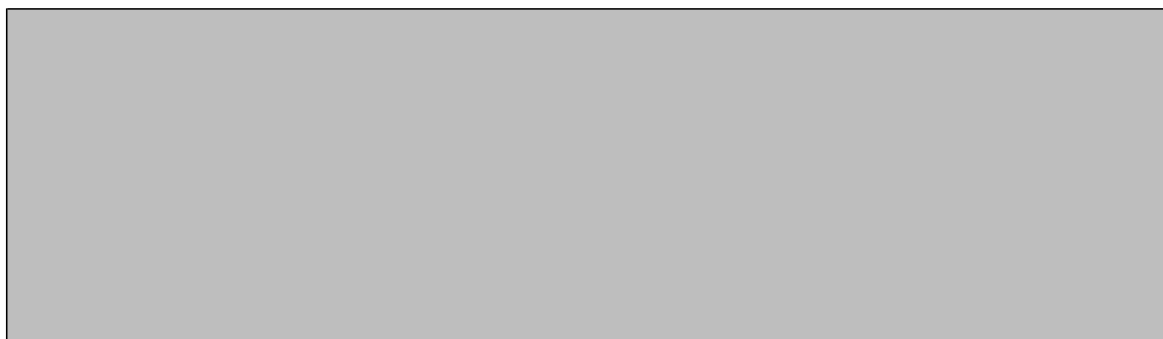
СТИПС 9

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА СЛУЖБА ПРОКУПЉЕ

- Дејан Тонић, дипл.инг.за воћарство и виноградарство.....027/210-055

- Душка Петровић, дипл.инг.за сточарство 027/210-055

- Снежана Јовић, дипл.инг.за заштиту биља..... 027/210-055

ВОЋАРСТВО И ВИНОГРАДАРСТВО

ПРАВИЛНА САДЊА ВОЋА

Правилна садња воћа уз припрему земљишта и избор садница су најважнији фактори приликом подизања воћњака. Зато им се треба посветити посебна пажња.

Прва одлука пре садње је избор парцеле за садњу као и одлука да ли ће то бити аматерски воћњак, интензивни, или шпалирски.

Најбоље време за садњу воћа је на јесен, чим опадне лишће! Последњи термин је пролеће, пре него крене вегетација, али је вишеструко корисно да воће проведе целу зиму посађено, да земља добро налегне на корен и да се фине жилице споје са земљом и спреме да прехрањују садницу чим крене вегетација. Пролећна садња има за проблем слабији пријем и слабији пораст садница у првој години, као и потребу да се више наводњавају у првој години.

Приликом садње воћа потребно је обавити следеће радње:

- Припрема земљишта

Припрема земљишта се састоји од чишћења терена, равњања, мелиорисања и риголовања. Ако је земљиште раније обрађивано и често орано, потребно је поправити структуру земљишта а најбољи начин за то је да се извесно време заледини односно да се направи ливада. Треба водити рачуна и о одвођењу сувишне воде рађењем дренаже.

- Копање рупа

На земљишту које је претходно риголовано или орано, копају се рупе пречника 50-80 цм (за јагодасто воће око 30 цм), дубине 30-40 цм.

На земљишту које није претходно риголовано или орано, копају се јаме чија је ширина 1.5-2.5 метара, дубине до 60 цм.

Приликом копања рупа или јама, копа се тако што се први слој површинске земље (до 20 цм) избаци са једне, а други слој са друге стране рупе. Ако се копа дубље од 40 цм, тај слој се само прекопа и остави на истој дубини.

- куповина садница

При куповини садница, изузетно водити рачуна о пупољцима! Садница мора имати све пупољке нарочито на висини између 50 и 100 цм јер ће из тих пупољака кренути гране које ће формирати крошњу, ако нема пупољака то је јако велик и често нерешив проблем, а пупољци се јако лако очене хватањем саднице рукама приликом вађења или транспорта.

-Набавка ђубрива

Идеално би било набавити прегорело стајско ђубриво а ако је то немогуће, онда вештачко ђубриво са више калијума у НПК формулацији, на пример 0:15:30, 8:16:24 итд. Количина је оквирно две до три лопате прегорелог стајског или једна пуна шака вештачког по садници. Постоје и дехидрирана стајска ђубрива у виду пелета која су одлична замена за стајско. Треба што више избегавати вештачка ђубрива јер она уништавају земљиште.

- Припрема корена

Корен се резује тако што се све дебеле жиле прекрате, такође се прекрате и оштећене жиле до места иза оштећења, а централне се кроз уклоне. Не треба превише прекраћивати жиле, треба оставити да буду дуже али да дебеле на крајевима имају чист пресек маказама.

Јако је корисно ако се нађе кравља балега да се у њу умоче жиле пре садње, саднице у овој смеши треба да одстоје 12-24 часа.

- Дезинфекција садница

Саднице се пре садње опрскају раствором бакра. Треба окупати и корен који пре тога треба орезати, затим дезинфиковати прскањем па тек онда умочити у раствор претходно описан .

-Садња

Након што смо обавили све радње, приступамо садњи. Из трапа односно земље треба извадити само онај број садница који тај дан можемо стићи да посадимо. Саднице ставити поред рупа и кренути са садњом.

Прво се у рупу врати земља са прве гомиле коју смо одвајали, тј површински слој земље. Ову земљу можемо помешати са прегорелим стајским ђубривом, али максимум у односу пола-пола, никако не стављати превише стајског ђубрива на дно рупе јер оно блокира доток воде из дубљих слојева земље преко лета. Ако стављамо и стајско, на крају треба додати мало земље без стајњака, жиле не смеју бити у директном контакту са ђубривом.

Изузетно водити рачуна о дубини садње! Саднице морају бити посађене тако да им место калемљења буде 10ак цм изнад земље, никако под земљом јер ће доћи до ожиљавања места калемљења што може бити погубно. Не треба садити ни превише плитко да не би дошло до измрзавања нити превише дубоко, најбоље је ако се још увек види траг до које дубине су биле посађене у расаднику.

Затим се са остатком прве гомиле натрпава садница било навлачењем мотиком или ашовом. Када се корен добро покрије, садница се држи равно усправно а око ње се земља добро нагази. Затим се стави шака вештачког ђубрива.

Даље се редом додаје мало земље, мало се нагази и тако у 2-3 наврата. При крају рупе се додаје земља која је била на дну рупе при копању. Ако је она сувише тврда, бусовита, онда се убаци околна земља са површине.

Ако имамо незгорело стајско ђубриво, можемо га ставити на врх рупе па навући мало земље преко њега.

- Заштита садница од штеточина

Потребно је саднице заштити од зечева, срна и осталих штеточина. Од зечева се као ефикасна заштита показала фасадна мрежица, када се постави око саднице, даље се хефталицом захефта.

Од срна је једини начин заштите подизање ограда око воћњака висине барем 2 метра. Постоје и недоказане тврдње да окачене чарапе са људском косом коју можете прибавити у фризерском салону одбијају срне које намиришу присуство човека.

- Прекраћивање садница

Саднице се на пролеће прекраћују на жељену висину и креће се са формирањем круне.

Саветодавац за воћарство и виноградарство Дејан Тонић дип.инг.пољ

МАТИЧЕЊЕ ГРЛА

Многима није јасно па је ово прилика да се покуша разјаснити који је пут до уматичених грла.Обзиром да је један од услова за субвенције (у протеклом периоду износ је 25000,00динара за краве; овце и козе 7000,00 динара,наравно одређен најмањи број грла на газдинству за одређену категорију) тај да је грло уматичено инаравно да има уписана грла на газдинству. Уколико је то за Вас препрека покушају у овом билтену да Вам разјасним.(краве 2;овце или овна 10;коза или јарчева 5 и крмача или нерастова 3

Како започети процес матичења грла када за грла фармер има папире?

Закон о сточарству је основ за цео поступак. Уколико фармер има неуматичена грла стоке која би желео да уматичи у књиге требало би да контактира Основну одгајивачку организацију.

Основна одгајивачка организација, након контактирања од стране пољопривредника који жели да уматичи своја грла, у складу са Законом прегледа документацију коју пољопривредник поседује. Уколико је документација комплетна онда се поступак матичења грла приводи крају тако што се неуматичена грла уписују у Главну матичну евиденцију.

Како уматичити грла када фармер нема папире за грла на фарми?

Ако пољопривредник има грла, али нема документацију што је веома чест случај на нашем терену онда се те животиње уписују у Помоћне књиге матичне евиденције. Ово је важно да би потомство тих животиња стекло услове да има познато порекло и могло да се без компликација уматичи и да може добити ХБ број.

Оно што фармери морају знати да би њихова животиња имала пуно порекло и могла да се уматичи морају се знати две генерације предака – „отац, мајка, баба и деда“. Да би један пољопривредник добио од неуматиченог стада уматичено и имао за њих матичне бројеве за говеда је потребно више од четири године, за овце и свиње нешто мање. Не постоји бржи начин матичења јер се мора испоштовати увођење у књиге – предака. Било је случајева у пракси да одгајивачке организације одбијају због малог броја

да спроведу процес онда је савет да се фармери обрате Главној одгајивачкој организацији.

Важно је да фармери знају да цену матичења не одређује Закон већ одгајивачка организација у договору са фармерима.

Како да дођете до грла које ћете уматичити:

имате неуматичена грла;

Треба да контактирате неку Основну одгајивачку организацију са Вашег терена која излази на терен и одређује да ли је грло у типу расе, и може се почети и од 0 то се зове „нулта животиња“ од које креће евиденција;

региструјете их у помоћне књиге матичне евиденције код одгајивачке организације;

грла осемењевати или припуштате у приплод са уматиченим мушким грлом или семеном (нпр. бика који је уматичен);

то радите две генерације, оне морају имати познато порекло да би добили ХБ број, ХБ број значи право и могућност на СУБВЕНЦИЈЕ;

пратите и испуњавате све услове у вези неопходне евиденције и документације;

трећа генерација су грла која могу бити уматичена и биће заведена у Главне матичне књиге и добити матичне бројеве.

Значи да би уматичили неуматичена грла потребно је што пре да почнете процес евиденције и матичења, како би потомци Ваших животиња били уматичени у Главним матичним књигама.

Главне одгајивачке организације које се контактирају су за Србију је Институт за сточарство Земун, а за Војводину Пољопривредни факултет у Новом Саду. Уколико је једна Основна одгајивачка организација, којих има много више на територији целе земље од ове две главне, заузета он може да контактира другу из суседног места или даље.

Фармер мора имати потврду од ветеринарске станице о осемењавању, то значи да не може било који ветеринар и да семени семеном непознатог бика. Мора се сачувати „пајета“ која је неведена у потврди и која је коришћена за осемењавање. Остало је исто као и код оваца и коза. Отац познатог семена, мајка може бити нулта генерација у раси и остало је исто.

Матичење свиња

У пракси се не ради од „нулте животиње“, тешко је проценити, и ако није од почетка позната мајка не може ни ћерка бити. Стручњаци у том случају препоручују куповину једног грла са педигреом што ће олакшати поступак матичења свиње. Нераст мора да има педигре и познато порекло да би могао да се користи за оплодњу и да се кроз три генерације та грла уматиче.

САВЕТ: Боље купити грло са педигреом и онда отпочети увођење у књиге потомака, одмах контактирати Основну одгајивачку организацију и пошто је код свиња бржи процес, онда се за могу релативно брзо добити уматичена грла.

Матичење оваца и коза

Може се кренути од „нулте животиње“, ован кога имају мора по проценама среучњака бити у типу расе. Прво јарење или јагњење, потомци од наведеног нултог стада улазе у регистар али морају да напуне 15 месеци, и добијају РБ број. Када се то грло ојари или ојагњи, а на њега се мора пустити јарац или ован са педигреом и папирима, добија се грло које може добити ХБ број и бити уматичено грло за које се могу користити сви државни беневити.

MATIČNI LIST OVCE

Telovir br.: 12345/85	ID br.: 3456345678	HB br.: 678901	RB br.: S12345678x
Rasa: Merino	Rođena: 01.05.85	Tip rođenja: J	
Izlučena:	Razlog izlučenja:		
Otnog:	Osnovna služba:		
Odgajivač:			
Vlasnik:			

RAZVOJ TELE SNE MASE KOD

Rođenja (kg)	Sa 30 dana (kg)	Odlučvanja (kg)
3,0	5,0	9,0

TELE SNE MERE PRI PRVOJ OPLODNJI I U UZRASTU OD 3 GODINE

Godina	Visina glave na om	Dužina štupa na om	GRUDI			Širina kalfice na om	Odim ovan. na om	Telesna masa kg	Boja vune	Dužina vune na om	Slobod. rogova	Klasa
			Širina na om	Dubina na om	Obim na om							
1913	50	98	35	40	180	38	6,3	46	bela	5,0	bey	1A

POREKLO

OTAC	O.O.	O.O.O.	Tel. masa:
Tel. br.: 12387	Tel. br.: 987	Tel. br.: 987	Plodnost:
ID: 98789987	ID: 987	ID br.: 987	Mečnost:
HB: 456456	HB/RB: 987	HB/RB br.: 987	Vuna:
RB: 321123321	Tel. masa: 987	O.O.M.	Tel. masa:
	Klasa: 987	Tel. br.: 987	Plodnost:

Линија уматичења грла оваца и коза : мама је нулта 0 генерација, од ње се креће, уводи се у помоћне књиге, ћерка, потомак од маме, са 15 месеци се може ојарити или ојагњити, отац мора имати педигре, и она добија РБ број, у регистру је и нема право на субвенције и то је 1 генерација, унука – потомак ћерке, добија ХБ број и на основу тог грла постоји право на субвенције и то је 2 генерација, и касније генерације добијају без проблема ХБ број и матиче се.

САВЕТ: Искористите предност нулте генерације то јест женских грла, потребно је мушко грло са папирима и

што пре почните процес матичења грла коза и оваца.

Чувати потврду о осемењавању и пајету. Уколико је бик са педигреом поступак је лакши.

Извор: <https://farmia.rs/blog/maticenje-grla/>

Поред свега што смо навели обавеза сточара је и да води у говедарству РЕГИСТАР ГОВЕДА НА ГАЗДИНСТВУ која је је једноставна за евидентирање, из које се види када је грло дошло на газдинство, када је отељено, уколико је продато где и код кога је отишло и наравно евидентира се ако је угинуло. Овај регистар ће Вам бити од велике помоћи уколико га редовно попуњавате, и још да напоменем то је Ваша обавеза.

Саветодавац за сточарство Душка Петровић дип. инг. пољ

ЗАШТИТА БИЉА-ПИС

ПРИСУСТВО ВИРУСА У ПОВРЋУ У 2016 ГОДИНИ – Јовић Снежана

У усевима паприке, парадајза, краставаца, тиквица, лубеница и диња регистровани су симптоми присуства различитих врста вируса, утврђено је присуство следећих вируса:

- Вирус мозаика краставаца (Cucumber mosaic virus-CMV)
- Вирус мозаика луцерке (Alfalfa mosaic virus-AMV)
- Вирус бронзавости парадајза (Tomato spotted wilt virus-TSWV)

У највећем броју узорак регистровано је присуство вируса мозаика краставаца (CMV), који је детектован у узорцима паприке, парадајза, краставаца, тиквица, диња и лубеница. Вирус мозаика луцерке (AMV) регистрован је у узорцима паприке, а вирус бронзавости парадајза (TSWV) у узорцима паприке и парадајза.

Вирус мозаика краставца (CMV) регистрован је у готово свим узорцима паприке на свим регионима. У појединим подручјима, на парцелама су регистроване тешке патолошке промене на биљкама. То су углавном веома рано заражене биљке, услед чега је дошло до скраћивања гранчица и цела биљка је добила жбунаст изглед.

Код касније заражених биљака, симптоми жбунавости се јављају од места заразе на горњим деловима биљака.

На листовима биљака уочљиви су симптоми хлоротичног мозаика, жуто зелених пега неправилног облика. Поремећен је и развој лиски, које су или ситније и издужене или са нацигованим централним нервом.

Услед деловања вируса долази и до промена на цвету. На неким биљкама долази до стерилности или делимичне стерилности, док се на неким биљкама образују плодови деформисаног изгледа, закржљали и са некрозама површинског ткива.

Биљке паприке заражене вирусима, подложније су и нападу других штетних организама, пре свега проузроковачима бактериозних обољења. На појединим парцелама услед ове проблематике, дошло је до преоравања усева.

Вируси су веома озбиљан проблем у производњи поврћа. Доприносе значајном смањењу приноса и погоршању квалитета плодова. С обзиром на сложеност целог циклуса инфекције овај проблем није могуће решити на нивоу једне парцеле, односно домаћинства. Неопходно је решавање на нивоу целе регије. Мере контроле подразумевају здрав садни материјал, сузбијање ваши и трипса као

вектора вируса и сузбијање корова као резервоара вируса.

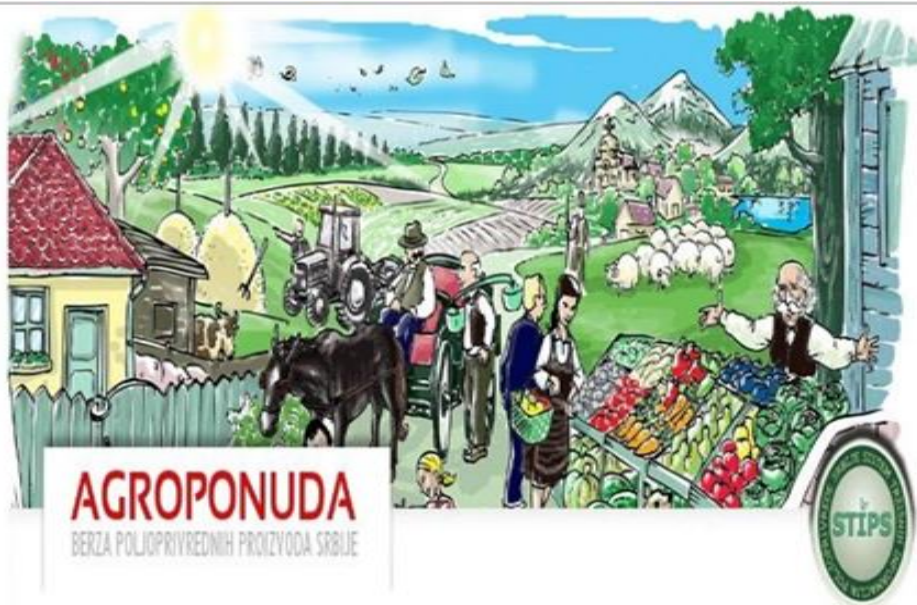
Веома је важно истаћи да код вирусом заражених биљака не постоје хемијске мере заштите. Употреба фунгицида и бактерицида не даје никакве резултате, а њиховом употребом без оправданог биолошког разлога контаминирају се плодови паприке.

Извор: <http://www.pissrbija.com>

Саветодавац за заштиту биља .Снежана Јовић дип.инг.пољ

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Dominantna cena - Srbija															
			Grad Beograd	Braničevski	Pčinjaški	Mačvanski	Nišavski	Pirotski	Podunavski	Raški	Zajčarski	Moravički	Šumadijski	Juzno-bački	Juzno-banatski	Severno-bački	Srednje-banatski	Sremski
Bikovi	>500kg	HF	220															
Bikovi	>500kg	SM	250	230	230	230	230	230	230	240							230	230
Driske	sve težine	sve rase					180				150							
Jagnjad	sve težine	sve rase	280	250	270	280	240	240	270	280	250	270	250	250	250	250	250	250
Junad	350-480kg	sve rase		230	210					230							210	230
Junad	>480kg	sve rase	240					240	240	240	240	220	220	220	220	220	220	240
Krave za klanje	sve težine	SM	150	150	150	150	150	150	150	120	140	150	150	150	150	150	150	150
Krmače za klanje	>130kg	sve rase	120	130	130	135	90										130	130
Ovca	sve težine	sve rase	120	160	160	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	160	120
Prasad	16-25kg	sve rase	240	220	180	210	210	210	210	210	210	230	250	250	230	220	220	210
Telad	80-160kg	SM	350			380	420	450	440	450	440							450
Tovljenici	80-120kg	sve rase	165	140	170	150	150	170	160	110	150	160	160	160	165	160	160	150
Tovljenici	>120kg	sve rase	140	140	140	140	100	100	130									140
Štiježad	sve težine	sve rase	200															

Сви заинтересовани пољопривредни произвођачи, сатериторије Топличког округа, могу дати своје производе на берзу пољопривредних производа на јединственом сајту АГРОПОНУДА. Заинтересовани пољопривредници могу се јавити у ПСС Прокупље (027/210-055) или код свог савеодавца.